ASOCIAȚIA CAROLA

RAPORT DE ACTIVITATE PROFESIONALĂ PE ANUL 2024

Sinteză managerială

În cursul anului 2024, Asociația Carola și-a continuat activitatea în domeniul protejării patrimoniului cultural, cercetării științifice, artei și consolidării comunitare, în conformitate cu obiectivele sale fondatoare. În centrul programelor noastre s-au aflat conservarea patrimoniului cultural maghiar, consolidarea memoriei istorice, cercetarea și prezentarea operei unor personalități istorice remarcabile, precum și dezvoltarea cooperărilor culturale din Bazinul Carpatic.

Proiectele derulate pe parcursul anului au deservit concomitent cercetarea științifică, dezvoltarea muzeologică, educația permanentă (cultura de masă), turismul cultural și învățământul. Am acordat o atenție deosebită construirii unui cadru în care rezultatele cercetărilor istorice să nu fie accesibile exclusiv cercurilor de specialitate, ci să devină disponibile publicului larg prin intermediul expozițiilor, proiecțiilor de film, conferințelor și programelor comunitare.

1. Proiecte prioritare și rezultate profesionale

1.1. Recunoașterea socială și reabilitarea operei doamnei Szilvássy Carola

Unul dintre cele mai importante rezultate profesionale ale anului 2024 a fost finalizarea activității multianuale de cercetare științifică și protejare a patrimoniului, prin care asociația noastră a descoperit și a prezentat publicului larg opera doamnei Bornemissza Elemérné, născută Szilvássy Carola.

- **Denumirea căminului de bătrâni și amenajarea spațiului memorial:**

În urma deciziei luate la Sinodul Reformat din 2023, la propunerea episcopului Kató Béla, noua instituție de îngrijire a vârstnicilor din Cluj-Napoca a organizației Diakónia — ce îmbină modele internaționale — a primit numele *Căminul Reformat de Îngrijire Szilvássy Carola*. Clădirea modernă a primit recunoașteri prestigioase din partea breseim arhitecților din Ungaria și România. Prin colaborarea de specialitate a Asociației Carola, în cadrul instituției a fost amenajată o expoziție informativă permanentă, astfel încât clădirea funcționează, pe lângă rolul său social, și ca spațiu memorial cultural.

- **Rezultatele proiecțiilor de film și ale întâlnirilor cu publicul:**

Au continuat proiecțiile filmului docu-ficțiune intitulat *„A maga természete szerint szabadon”* („Liberă, după propria-i natură”). Au fost organizate în total 42 de întâlniri cu publicul și proiecții pe un spectru larg: de la instituții ministeriale (ex. Ministerul Justiției), trecând prin comunități bisericești, până la cele mai mici localități din diaspora/răzlețire (ex. Căminul Cultural din Comandău). Seria de proiecții a contribuit decisiv la notorietatea socială a Carolei Szilvássy, atrăgând atenția Bisericii Reformate și a sferei de asistență socială.

- **Conexiuni literare și cultural-educative:**

În legătură cu volumul *Kendőzetlen feljegyzések Kolozsvárról…* („Însemnări fără perdea din Cluj…”), apărut sub îngrijirea Institutului Liszt din Sfântu Gheorghe și a Editurii Szépmíves, s-a reușit ancorarea în conștiința publică a figurii acestei mari doamne a Bisericii Reformate. Opera baroanei, care în a doua jumătate a vieții sale a îndeplinit funcția de președintă a asociației femeilor reformate, este promovată și cultivată de asociațiile de femei indiferent de confesiune, cu o deschidere ecumenică.

1.2. Renovarea camerei memoriale „Prielle Kornélia” și expoziția (Sighetu Marmației)

Proiectul muzeologic de vârf al anului 2024 a fost renovarea profesională și de conținut integrată a camerei memoriale din Sighetu Marmației, amenajată în memoria primei membre pe viață a teatrului maghiar, fostă iubire a poetului Petőfi Sándor.

- **Inaugurarea și munca curatorială:**

La 12 iulie, în cadrul celei de-a II-a ediții a Zilelor Maghiare din Sighetu Marmației, am inaugurat spațiul renovat și expoziția intitulată *„Stil și faimă în secolul al XIX-lea – Parcursul artistic și social al Kornéliei Prielle”*. Inițiatoarea și patronul principal al proiectului a fost Brendus Réka (Secretariatul de Stat pentru Politica Națională, șef de serviciu). Curatorul expoziției a fost Szebeni Zsuzsanna (istoric de teatru, directoarea Institutului Liszt din Sfântu Gheorghe), iar co-curator a fost Bartha Katalin Ágnes, istoric de teatru.

- **Rarități muzeologice și relicve:**

Materialul de relicve locale identificat în timpul cercetărilor s-a dovedit a fi de o importanță națională: colecția păstrată la Sighetu Marmației s-a arătat mai bogată decât materialul cumulat al marilor colecții publice din Ungaria. Printre piesele de valoare deosebită ale expoziției se numără: textile și steaguri rare restaurate, două reconstrucții de costume de epocă, coroane de lauri din argint, un bust, un steag de miruire (confirmațiune), scaunul cu spătar al artistei din Cluj (brodat cu numele rolurilor sale celebre), precum și un catalog manuscris al fanilor ei din Londra. Expoziția oferă o experiență interactivă modernă, fiind completată și cu suporturi de conținut digital.

- **Evaluare și perspective de viitor:**

Camera memorială renovată reprezintă un element cheie pentru dăinuirea comunității maghiare din diaspora locală și pentru turismul cultural zonal. Se află în pregătire monografia istoricului de teatru Bartha Katalin Ágnes, iar după apariția acesteia vom organiza o lansare de carte în spațiul camerei memoriale.

1.3. Expoziții și protejarea patrimoniului cultural

- **Expoziția istorică dedicată contelui Mikó Imre și Colegiului „Székely Mikó”:**
    - *Locație și dată:* Sfântu Gheorghe, sala muzeală renovată a Colegiului „Székely Mikó” (Inaugurare: octombrie 2024, în prezența primarului Antal Árpád).
    - *Conținut:* expoziția a prezentat opera contelui Mikó Imre („Széchenyi al Transilvaniei”) și istoria școlii.
    - *Parteneri:* Colegiul „Székely Mikó”, Muzeul „Laczkó Dezső” (Veszprém), Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei (Cluj-Napoca), Arhivele Naționale Maghiare – Arhivele Județului Veszprém, Institutul Liszt Sfântu Gheorghe, Consulatul General al Ungariei la Miercurea Ciuc.
- **Expoziția itinerantă și volumul comemorativ „Lumea contelui Bánffy Miklós și Kós Károly”:**
    - *Cadrul proiectului:* realizat cu sprijinul Ministerului Construcțiilor și Transporturilor din Ungaria, expoziția itinerantă și volumul omagial aferent prezintă dialogul spiritual dintre cei doi polihistori ardeleni și misiunea lor devotată de construcție a patriei după trauma de la Trianon.
    - *Rezultatele anului 2024 (locații și durată):*

        - Sfântu Gheorghe (Muzeul Național Secuiesc, în cadrul Zilei Culturii Maghiare, timp de 3 luni).
        - Bonțida (Ziua porților deschise la Castelul Bánffy, timp de 1 lună).
        - Sibiu (Festivalul Ars Hungarica, ediția a 19-a).
    - *Număr de vizitatori:* La Bonțida și Sibiu, expoziția a fost vizitată de un număr total de 4.615 persoane, iar 170 de persoane au participat la ghidajele curatoriale.
    - *Lansări de carte:* La prezentările volumului omagial Kós–Bánffy (Sfântu Gheorghe, Cluj-Napoca, Sibiu) au participat 150 de persoane.
    - *Continuitate:* Succesul deosebit și impactul pe termen lung al programului sunt demonstrate de interesul constant pentru expoziția itinerantă și în anul 2025, aceasta constituind un pilon central al seriei de evenimente dedicate Zilei Culturii Maghiare la Mediaș.

1.4. Programe științifice și educaționale: Academia „Üveghang" (Voce de Sticlă)

Scopul Academiei „Üveghang" este popularizarea muzicii clasice și extinderea educației muzicale în spații școlare și bisericești.

- **Prezentări școlare:** Artur și Eszter Kaganovsky au susținut o prezentare de instrumente și o oră de istorie a muzicii romantice la clasa a V-a a Școlii Waldorf din localitate, unde Zsoldos Dávid a susținut, de asemenea, o prelegere despre activitatea lui Liszt Ferenc.
- **Concertul de Crăciun de sfârșit de an:** A avut loc la Sfântu Gheorghe, în Biserica Unitariană, cu participarea corului de copii „Campanella" al Liceului de Artă „Plugor Sándor" și a orchestrei de cameră „Serenade".

2. Cooperări instituționale și profesionale

Pilonul de bază al funcționării cu succes a asociației noastre îl constituie rețeaua vastă de parteneri de specialitate. În anul 2024, partenerii și colaborările noastre principale au fost:

- **Institutul Liszt Sfântu Gheorghe:** expoziții comune, publicații și coordonare profesională.
- **Academia Română de Artă / Academia Maghiară de Artă (MMA):** În cadrul unei ședințe delocalizate la Sfântu Gheorghe, am inițiat consultări profesionale cu Szücs György (Galeria Națională Maghiară) și cu secretarul general al MMA privind organizarea și valorificarea moștenirii regretatului pictor Sipos László (academician MMA).
- **Parteneri din rețeaua muzeală și de arhivă:** Muzeul „Laczkó Dezső" (Veszprém), Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei (Cluj-Napoca), Arhivele Naționale Maghiare – Arhivele Județului Veszprém, Muzeul Literar „Petőfi", Biblioteca Națională „Széchényi".
- **Organizații bisericești și civile:** Eparhia Reformată din Ardeal, organizații locale de diaconie și ale femeilor reformate, comunități din diaspora și administrații locale.

Concluzii și viziune de viitor

În anul 2024, Asociația Carola și-a îndeplinit cu succes misiunea asumată. Prin activitatea noastră nu doar că am organizat evenimente punctuale, ci am creat valori durabile: am reabilitat memoria unor

personalități istorice uitate, au fost create spații memoriale naționale și expoziții, și au fost publicate cărți și materiale științifice.

Rezultatele noastre servesc pe termen lung la păstrarea identității comunităților maghiare din Bazinul Carpatic, la transmiterea patrimoniului spiritual și la dăinuirea culturală a maghiarilor din diaspora.